

Ed.

124. Frumvarp til laga

um gengisskráningu og ráðstafanir í því sambandi.

(Eftir 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Sölugengi erlends gjaldeyris skal vera kr. 27.00 — tuttugu og sjö krónur — hvert sterlingspund (£), og annarar erlendrar myntar í samræmi við það.

2. gr.

Skipa skal þriggja manna nefnd, einn eftir tilnefningu hæstaréttar, og sé hann formaður, en hina tvo eftir tilnefningu Alþýðusambands Íslands og Vinnuveitendafélags Íslands. Nefnd þessi skal gera yfirlit yfir framfærslukostnað í Reykjavík 1. dag hvers mánaðar frá ársbyrjun 1939, í apríl þó 11. í stað 1. dag mánaðarins, eftir grundvallarreglum, sem nefndin setur, að fengnum tillögum hagstofu Íslands. Komi í ljós, að meðaltalsframfærslukostnaður í Reykjavík mánuðina apríl—júni 1939 hafi hækkað um meira en 5% — fimm af hundraði — miðað við meðaltalsframfærslukostnað mánuðina janúar—marz 1939, skal kaupgjald ófaglærðs verkafólks og sjómanna hækka frá 1. júlí 1939 sem nemur helmingi þeirrar hækkunar á fram-

færslukostnaði, sem orðið hefir, ef hækkunin nemur ekki yfir 10%, en $\frac{2}{3}$ af því, sem hækkunin kann að vera yfir 10%. Broti, sem eigi nær einum af hundraði, skal sleppt við þennan útreikning. Á sama hátt skal reikna út meðaltalsframfærslukostnað mánuðina júlí—desember 1939, og skal þá kaupgjaldið hækka frá 1. jan. 1940 eftir sömu reglu, miðað við meðalframfærslukostnað janúar—marz 1939. Gildir það kaup til 1. apríl 1940 og áfram sem samningur milli atvinnurekenda og stéttarféлага. Vilji annarhvor aðili hafa kaupgjald ósamningsbundið frá 1. apríl 1940, skal hann hafa sagt upp með tveggja mánaða fyrirvara, en eftir þann tíma verður uppsagnarfrestur þrjú mánuðir. Kaupgjald fast ráðinna fjölskyldumanna, enda þótt iðnlærðir séu, sem hafa minna en 300 króna kaup á mánuði, eða sem svarar 3600 króna árstekjum í Reykjavík og tilsvarendi lægra annarstaðar á landinu, skal hækka eftir sömu reglu og kaupgjald ófaglærðs verkafólks og sjómanna samkvæmt þessari grein. — Ríkisstjórnin setur sérstakar reglur um framkvæmd þessa ákvæðis.

Við ákvörðun kaups samkvæmt þessari grein skal sleppt broti úr eyri, ef það nær ekki hálfum, en annars hækkað í heilan eyri.

Kostnaður við nefnd þessa, þar á meðal þóknun til nefndarmanna, greiðist úr rikissjóði, eftir ákvörðun ráðherra.

3. gr.

Kaup það, sem greitt er við gildistöku laga þessara, hvort heldur það er greitt samkvæmt gildandi samningum milli stéttarféлага og vinnuveitenda eða samkvæmt kauptöxtum, skal óbreytt standa til 1. apríl 1940, með þeim undantekningum, sem um getur í 2. gr. Gildir þetta jafnt þó að í samningum séu ákvæði um kaupgjaldsbreytingar vegna hækkunar eða lækkunar á framfærslukostnaði eða gengi. Sama gildir og um samningsbundnar greiðslur frá sjúkrasamlögum fyrir unnin störf. Á sama tíma er óheimilt að hækka kaup fastra starfsmanna við fyrirtæki einstaklinga, féлага, ríkis, bæjar- og sveitarféлага, nema ákveðið sé í lögum eða það falli undir ákvæði 2. gr.

4. gr.

Útgerðarfyrirtækjum er skylt að ráða sjómenn gegn hluta af afla í stað fast-ákveðins kaupgjalds, ef þeir óska þess, og skal þá um fyrirkomulag hlutaskiptanna farið eftir þeim reglum, sem að undanfögnu hafa gilt á viðkomandi útgerðarstað, nema samkomulag verði um annan grundvöll hlutaskiptanna.

Hlutarmönnum, sem gert hafa samning um sölu á hlut sínum fyrir ákveðið verð í íslenskum krónum, er heimilt innan hálf mánaðar frá gildistöku laga þessara að ákveða um þann fisk, er þeir hafa eigi látið af hendi þegar lögin ganga í gildi, að hann skuli, í stað hins samningsbundna verðs, greiddur með því verði, er fyrir hann fæst fob, að frádregnum þeim verkunarkostnaði og öðrum kostnaði, er á hann fellur frá því hlutarmaður afhendir hann. Þó skal verðið ekki vera lægra en það, sem upphaflega hefir verið ákveðið í samningum. Rísi ágreiningur um það, hvaða verð hlutarmanni beri, sker félagsdómur úr.

Frá 1. jan. 1940 skulu aflaverðlaun til yfirmanna á togurum, ef um það launafyrirkomulag er að ræða, reiknast af verðmæti aflans, að frádregnu verði fyrir kol og veiðarfæri, sem skipin nota.

5. gr.

Um verðlag á kindakjöti og mjólk á innlendum markaði skulu gilda sömu reglur og um kaupgjald verkamanna og sjómanna samkv. 2. og 3. gr., miðað við verðlag á sama tíma árið 1938 og 1939. Heimilt er að fella niður verðjöfnunargjald af kjöti samkv. l. nr. 2 9. jan. 1935, eða breyta ákvæðum um það, um eitt ár í senn.

6. gr.

Útlánsvexti í hönkum og öðrum lánsstofnunum má ekki hækka til 1. jan. 1940.

7. gr.

Á tímabilinu til 14. maí 1940 er óheimilt að hækka leigu eftir hús og aðrar fasteignir frá því, sem goldið og umsamið er þegar lög þessi öðlast gildi, og eins þó að samið hafi verið um hækkun leigunnar vegna gengisbreytingar. Ennfremur er leigusala á sama tíma óheimilt að segja upp leigusamningum um húsnæði, nema hann þurfi á því að halda fyrir sjálfan sig eða vandamenn sína, enda hafi leigutaki haldið samninga.

Í Reykjavík skal skipa þriggja manna nefnd, sem hafi eftirlit með því, að ákvæðum þessarar greinar sé fylgt, og úrskurði um allan ágreining, sem út af þeim kann að rísa milli leigutaka og leigusala. Skyld er að leggja fyrir þessa nefnd til samþykktar alla leigumála, sem gerðir eru eftir að lög þessi öðlast gildi. Skal nefndin gæta þess, að leiga sé ekki ákveðin hærri en sambærilegt er við eldri leigusamninga, að dómi nefndarinnar, og hefir hún vald til að ákveða upphæð leigunnar, ef þörf gerist. Ennfremur skal nefndin meta leigu fyrir ný hús. Nefnd þessi skal þannig skipuð, að ríkisstjórnin tilnefni tvo nefndarmenn, en hæstiréttur þann þriðja, og sé hann formaður. Kostnaður við nefndina greiðist úr ríkissjóði.

Utan Reykjavíkur skulu fasteignamatnefndir gegna þeim störfum, sem um getur í þessari grein.

8. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt, ef þurfa þykir, að setja með reglugerðum nánari fyrirhætti um framkvæmd þeirra mála, er í lögum þessum getur.

9. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugerðum, settum samkvæmt þeim, varða sektum allt að 10000 kr., og skulu sektir renna í ríkissjóð. Mál út af slíkum brotum skulu sæta meðferð almennra lögreglumála.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.